

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตั้งอยู่ที่เลขที่ 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งโดยสภามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วันที่ 23 ธันวาคม 2551 เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีที (Information Communication and Technology : ICT) สู่ชุมชน ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม “สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” ในการเสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยกำหนดภารกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) การพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น เป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย การจัดตั้งคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการพันธกิจด้านไอซีทีที่สู่ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ. 2554)

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินงาน ตามภารกิจของคณะฯ ภายใต้คณะกรรมการที่ปรึกษาและบริหารงานวิจัยคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้รับความร่วมมือจาก สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ หรือ มจพ. ซึ่งได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือวันที่ 29 กันยายน 2551 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อดำเนินโครงการศูนย์ทางไกลเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชนบท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ภายใต้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานเริ่มต้น 80,000,000 บาท ในระยะเวลา 3 ปี (ตุลาคม 2551 ถึง กันยายน 2554) ภายใต้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศสู่ชุมชนในบริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ด้วยรูปแบบ RMU-TCED-RA Model (Tele-Center for Education and Development in Rural Area of Rajabhat Maha Sarakham University Model) (สมเจตน์ ภูศรี และคณะ. 2553) ซึ่งเป็นรูปแบบที่กำหนดวิธีการ

ดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในการนำไอซีทีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้บริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยการดำเนินงานภายใต้โครงการศูนย์ทางไกลเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชนบท (Tele-Center for Education and Development in Rural Area) มีตัวชี้วัดจำนวน 3 ด้าน รวมทั้งหมด 17 ตัวชี้วัด ภายใต้ขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) การมอบภารกิจ โดยมหาวิทยาลัยมอบภารกิจด้านการนำไอซีทีที่ชุมชนให้คณะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน 2) การแสวงหาความร่วมมือ โดยมีคณะกรรมการร่วมในการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน 3) นำสู่การปฏิบัติ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมภายใต้บริบทของมหาวิทยาลัย โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนและท้องถิ่น เพื่อมุ่งสู่การสร้างแหล่งการเรียนรู้ไอซีทีของชุมชน 4) ทบทวนผลการดำเนินงาน ผ่านกระบวนการประชุมของคณะกรรมการดำเนินงาน และ 5) ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการเพื่อแสดงผลงานของสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือ

ผลการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า คณะเทคโนโลยีสารสนเทศได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมพัฒนางานด้านไอซีทีที่แก่ชุมชนและท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียง ส่งผลให้มีเครือข่ายขยายผลการให้บริการ 3,362 โรงเรียน ครอบคลุม 77 จังหวัด ทั่วประเทศ ภายใต้เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 5 เครือข่าย ดังนี้ (สมเจตน์ ภูศรี และคณะ. 2553)

- 1) โครงการศูนย์ทางไกลเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชนบทฯ โดยความร่วมมือกับ กสทช. บมจ.ทีโอที มจพ.และ มรม.
- 2) โครงการเครือข่าย ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาสื่อ eDLTV ภายใต้โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับ สำนักงานอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ NECTEC
- 3) โครงการวิจัยด้านไอซีทีที่ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือ สกศ. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต ระยะเวลา 3 ปี
- 4) โครงการอบรมศึกษานิเทศก์แกนนำ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ. จัดอบรมศึกษานิเทศก์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 เขต จำนวน 94 คน เพื่อเป็นวิทยากรแกนนำขยายผลการอบรมครูผู้สอนด้านบูรณาการใช้ไอซีทีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5) โครงการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ โดยใช้ไอซีทีร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือ สกศ. จัดอบรมผู้บริหารแหล่งการเรียนรู้ ตาม มาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 จำนวน 90 คน ทั่วประเทศ

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้นำโครงการวิจัยด้านไอซีทีที่ดำเนินการร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือ สกศ. ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต ลงสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research: PR) เพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เรียนรายวิชาการสัมมนาการวิจัยทางคอมพิวเตอร์ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา สังกัดคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการงานวิจัยสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ กระบวนการวิจัย และการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการออกแบบงานวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการงานวิจัยสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการงานวิจัยสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน ที่มุ่งศึกษารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระบวนการเรียนรู้เป็นการบูรณาการงานวิจัยสู่การจัดการเรียนการสอนที่เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ กระบวนการวิจัย และการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการออกแบบงานวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ ที่ผู้วิจัยดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 2/2554

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระในการวิจัย

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาในชั้นเรียน สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชื่อวิชา สัมมนาการวิจัยทางคอมพิวเตอร์ศึกษา ทั้งระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 2/2554 จำนวน 2 หมู่ รวมทั้งหมด 41 คน คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือนักศึกษาที่สนใจทำวิจัยด้านการผลิตหรือการพัฒนานวัตกรรมด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

- 3.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการงานวิจัยสู่การเรียนการสอน
- 3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.3 แบบสำรวจผลการเรียนรู้ด้านทักษะของผู้เรียน
- 3.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

4. ระยะเวลาในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือน ตุลาคม – มกราคม 2554

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รายวิชาการสัมมนาการวิจัยทางคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา สังกัดคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีผู้สอน จำนวน 4 คน ดำเนินการสอน โดยแยกกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจในการทำวิจัย เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ กระบวนการวิจัย และการประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการออกแบบการทำวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ ระดับบัณฑิตศึกษา

กลุ่มนักศึกษาที่สนใจงานวิจัยด้านการผลิตหรือการพัฒนานวัตกรรมด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัย ปีงบประมาณ 2554 จำนวน 10 คน

งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความรู้ ทักษะของผู้เรียนตลอดจนการบูรณาการงานวิจัยสู่การทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา จากนักศึกษา จำนวน 10 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้เรียน ผู้สอนและนักวิจัย ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย ในขั้นตอนการวิจัย ทุกกระบวนการ ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผนปฏิบัติการ ขั้นนำสู่การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ขั้นติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุง และขั้นสรุปผลการวิจัย โดยมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผลและสรุปรายงานการวิจัย

กระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการงานวิจัยสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการวิจัยจากสถานการณ์จริงในการวิจัยร่วมกับกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยที่ผู้สอนจัดขึ้น โดยมีผู้สอนเป็นที่เลี้ยงในการวิจัย ผู้เรียนเป็นผู้ช่วยนักวิจัย ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ หลังจากนั้น นำมาประยุกต์ใช้เข้ากับการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นหัวข้อการจัดกิจกรรมที่ผู้สอนเลือกศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชา

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดที่สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จะเกิดความรู้สึกทางบวก ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการงานวิจัยสู่การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน หมายถึง การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ LCIPAR โดยศึกษา 3 ประเด็น ดังนี้

1. ศึกษาด้านความรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบ LCIPAR
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบ LCIPAR
3. ศึกษาการนำความรู้สู่การปฏิบัติงานของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย

ประโยชน์ของผลการวิจัย

1. ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการงานวิจัยสู่การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ผลของงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย หรือผู้สอนของหน่วยงานสถาบันการศึกษา ในการบูรณาการงานวิจัยเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สามารถนำไปเป็นแนวทางในการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในงานวิจัยที่บูรณาการเข้าสู่การเรียนการสอนต่อไป